

Høvik verk

2005 er Friluftslivets år. LA21-turveiselskapet har i samarbeid med Natur- og idrettsforvaltningen tatt utgangspunkt i Turveikartet som ble utgitt i 2004. Månedens kulturminner for 2005 tar for seg kulturminner som ligger ved hovedturveiene i Bærum.

Månedens turvei for april er turvei H1 som går fra Høvikodden via Veritasparken, Blommenholm, Blomsterkroken og Haslum til Øverland gård.

Høvik Verk er et av Bærum kommunes tolv prioriterte kulturvernområder. Det gamle bygningsmiljøet på Høvikstranden er et minne etter industri- og verkssamfunnet Høvik Glasverk. Helt til 1950-årene lå verket for seg selv omgitt av skog og Høvik gårds jorder.

Høvikstranden ble fradelte Søndre Høvik gård i 1849. I 1855 kjøpte engelskmannen Thomas Graham Smyth eiendommen, oppførte en glasshytte og startet flaskeproduksjon. Produksjonen ble nedlagt etter et par år. I 1862 kjøpte brødrene Berg, som eide Hadeland-, Hurdal- og Biri glassverk, eiendommen. I 1871 gjenopptok de produksjonen. Bygningsmassen ble utvidet etter hvert. Ny glasshytte for lampeglass og vinglass sto ferdig i 1874, i 1876 lampeverksted. I 1898, samme år som Christiania Glasmagasin overtok bedriften kom småglasshytten for produksjon av drikkeglass, mugg, salatboller og osteklokker, og tolv år senere nok en glasshytte. Verket produserte flasker for diverse formål; også til medisin og parfyme. Sylteglasset "Norge" ble kjent over hele landet. Varetransporten til og fra gikk hovedsakelig sjøveien fra egen kai. Rundt 1900 var Høvik Glasverk Bærums største bedrift, med mellom 200 og 300 ansatte. Fabrikken ble drevet med dampkraft til 1907, da de fikk strøm. Produktsortimentet ble utvidet med lamper for elektrisitet, og på 1920 tallet produserte bedriften også gjenstander av tinn. Storstreiken i 1921 og den økonomiske krisen i 1920- og 30-åra gjorde sitt til at glassproduksjonen ble nedlagt og overført til Hadeland glassverk i 1933. I tillegg til lamper ble det fra 1947 igangsatt produksjon av lagerreoler og arkivskap i stål. I 1972 ble fabrikken og eiendommen solgt til Det Norske Veritas og utviklet til nytt formål. Mange av de gamle bygningene er bevart. Høvik Verks produksjon er flyttet til andre steder.

For å tiltrekke seg arbeidskraft bygget verket boliger for de ansatte. På grunn av mangel på arbeidskraft med erfaring fra glassproduksjon i Norge, hadde mange på Høvik Glasverk tysk og svensk bakgrunn. Boligmassen for arbeidere besto av én treetasjes gård, og flere to- og én-etasjes flermannsboliger. De fleste hadde ett rom og kjøkken

uansett hvor barnerike familiene var. I 1875 brant store deler av glassverket ned, og i alt 16 bygninger gikk tapt. Funksjonærboligene Østre og Vestre trevilla i sveitserstil fra henholdsvis 1890- og 1870-tallet er blant de eldste og få bevarte trebygninger på verksområdet.

Høvik Glasverk var som et eget samfunn og hadde et eget sosialt miljø. Verket hadde egen skole, turnlokale og et rikt foreningsliv. Turnlokalet fungerte som grendehus, og ble brukt til teater, konserter, bridgeklubb, legekontor og festlokale for å nevne noe. Etter at omgangsskolen ble avviklet i 1860 gikk glassverksungene på Lysaker skole. Etter en tid henstilte skolekommisjonen til glassverkets ledelse å opprette egen skole. Skolen ble grunnlagt i 1873 og holdt først til i en tidligere glassblåserbolig på Svartodden. Gamle Høvik Verk skole sto ferdig i 1894. Bygningen er i to etasjer og i likhet med andre verksskoler bygget i rød teglstein i tradisjonell utforming. I 1919 overtok Bærum kommune skolen og driften av den.

Litteratur:

Jacob Jacobsen: Høvik Glasverk - Høvik Verk, 1983

Høvik Vel: Høvik Vel 100 år - En historie om en velforening og dens distrikt, 2002

A. Mohus: Stedsnavn i Bærum, 1982

John Myhre: Høvik Verk skole, 1973

Robert Ramsey og Kaare Tisthammer: Høvik Verk - Det gode sted å vokse opp, 2004

Forfatter

Liv Frøysaa Moe, Ada Scheffler